

Arkiv

Norges Bondelag
Kronprinsens gt. 9.
Oslo.

Oslo 18. desember 1947

112620

Til fylkesssekretærene og lokallagene.

NS. medlemmers gjeninntagelse i arbeids- og foreningslivet.

Da man er kjent med at det er endel uklarhet angående disse spørsmål, tillater vi oss å gi en oversikt over den av produksionsrådet nedsatte komitees innstilling.

Til medlemmer av komiteen opnevnte Produksionsrådet representanter for de tilsluttede 7 organisasjoner. Justisdepartementet opnevnte byfoged Harald Gram som formann. Norges Bondelag var representert ved bestyrer Nåkon Skibsrud.

Komiteens mandat er angitt slik: "For å behandle spørsmålet om landbrukens forhold til næringslivets organisasjoner."

Komiteen har latt foreta undersøkelser i departementer, direktorater og private institusjoner for å få brakt på det rene hvilket standpunkt andre instanser har tatt i beslektede spørsmål. I denne sammenheng er blitt inn-samlet og gjennomgått et omfattende materiell. Komiteen har videre gjennomgått diverse årsrporter i sagspres en omhandlende dette problem.

For Norges Bondelags vedkommende er brakt på det rene at medlemskap i de tilsluttede lag ikke er noen betingelse for utøvelsen av næringen, like-som det ikke medfører noen personlig økonomisk fordel.

Norges Bondelags - og tilsluttede organisasjoners vedtekter fastslår at formålet, foruten å varetå de faglige interesser er å arbeide for standens beste i kulturell, økonomisk og sosial henseende.

Når det gjelder spørsmålet om gjeninntagelse, understreker komiteen rent generelt at man alltid må ha for øye at det ikke er lett å trekke opp konsise helt almenngyldige regler. Hvert enkelt tilfelle må behandles efter sin egenart og avgjørelsen treffes på grunnlag herav. Det vil f.eks. kunne få betydning når forvælselsen har funnet sted, således at bistand til fienden efter 25. sep. 1940 må bedømmes strengere enn samme handling fra 9. april til 25. sep. 1940.

Gjeninntagelse i arbeidslivet.

Forsåvidt angår spørsmålet om gjeninntagelse i arbeidslivet av arbeidere og underordnede funksjonærer slutter komiteens seg til avtalen av 12. april 1946 mellem Norsk Arbeidsgiverforening og Arbeidernes faglige Lands-organisasjon.

Det er de samme prinsipper Justisdepartementet har knesatt i sitt rundskriv av 17. febr. 1946 som lyder: "Samfunnsmessige hensyn krever at personer som har sinit sin straff for landsvik snarest mulig blir satt inn i arbeidslivet igjen, og det offentlige må gjøre sitt til at disse personer kan komme inn på arbeidslansene."

Gjeninntagelse i foreningslivet.

Når det gjelder tilbakevenden til foreningslivet, mener komiteen at det bør anlegges en strengere målestokk. Men en bør ta hensyn til at medlemmer bør ha lettere adgang til å vende tilbake til en forening eller lag som bare ivaretar standens faglige interesser enn når et lags virksomhet i større eller mindre grad også fører med seg medlemmenes personlige omgang. Det lar seg ikke nekte at det kan medføre og virke ubehagelig å ha en tilstede som har vist dårlig nasjonal holdning.

Vi vil med den gang gjøre oppmerksom på at i tilfelle en slik person får adgang til å gjeninntre i foreningslivet må vedkommende ikke ha adgang til tillitsverv inntil videre.

Advokat Annxus Schjødt uttrykker det slik: "Våre domstoler har ytterst sjelden anvendt bestemmelsene i landsviklovene å lo om tap av almen tillit i minst 10 år. For så alvorlige forbrytelser bør vedkommende ikke inntas før efter meget lang tid."

Hvor den som gjelder berøret rettighetstap, kan det vanligvis ikke bli tale om gjeninntagelse i laget før rettighetene igjen er oppnådd.

Mer tvilsomt om det vil bli sagt at 2048 hvor rettighetstaket vesentlig omfatter statsborgerlig stemmerett, men det vil også da synes urimelig om de dømte skulle kunne utøve sin stemmerett og nyte godt av alle rettigheter innen et lag de tidligere har tilført. Hvis ikke formildende omstendigheter gjør seg gjeldende, bør det derfor ikke bli tale om at ta inn noen som har mistet stemmerett før denne rettighet på nytt er opnådd. Det er klart at hvor man står overfor en person som ved dom eller forelegg er frakjent de almindelige statsborgerlige rettigheter vil det i foreningslivet føles ubehagelig og skape vanskeligheter dersom det i praksis må føres personlige omgøng hva der jo i lokal lagene er tilfelle.

Passivt medlemskap.

Man finner at en slik forfølgelse og da særlig efter 25. septbr. 1940 er såpass alvorlig at man ikke bør behandle det for mildt og at man som almindelig regel ikke bør sette ventetiden, før man atter tar opp slike i foreningslivet, for kort. Man er oppmerksom på at der finnes særlige omstendigheter som kan berettigge mildere behandling. Landssviklovens § 5 sier at man må ta hensyn til det, hvis den skyldige har gjort det godt att med gagns dda for landet i krigstiden.

Fremgangsmåten for læse.

Efter Norges Bondelags lover i § 3 er det styret i hvert lokallag som har avgjørelsen og ansvaret for godkjenning av medlems-
skap i Norges Bondelag. Vi innskjerper derfor styret om at det er nødvend-
ig å få framlagt og belyst alle fskta. Styret må så bedømme hvert enkelt til-
felle etter beste skjønn og i overensstemmelse med de retningslinjer som her
er trukket opp. Styret må være oppmerksom på at ved gjenninntagelse av tid-
ligere suspenderte medlemmer lett kan lede til at andre medlemmer melder seg
ut av laget, dersom laget er alt for villig til å ta inn tidligere NS-medl.
og Bondesambandsmedlemmer.

Vi ønsker en klar og mest mulig ensartet behandling av disse spørsmål, og tilrår derfor styret å undersøke hos de offentlige myndigheter (politi, lensmann) eller hos manntalsføreren om vedkommende står i manntalsfortegnelsen uten stjerne. Isåfall har han stemmerett og da skulle saken være i orden. I alle andre tilfeller må det utvises forsigtighet og omtanke. Saken må undersøkes og drøftes nøye før avgjørelsen treffes. Det bør lages et utførlig referat i lagsprotokollen om saken hvor avgjørelsen begrunnes og data anføres. Lokallagets styre bør i vanskelige og betydningsfulle spørsmål søke kontakt med hovedorganisasjon. Etter Norges Bondelags lover er det adgang for et ekskludert medlem å innanke styrets avgjørelse for fylkestyret eller eventuelt Norges Bondelags styre.

(J. Madagli)

Torolv Hustad.

Quercus laevis
Spongda